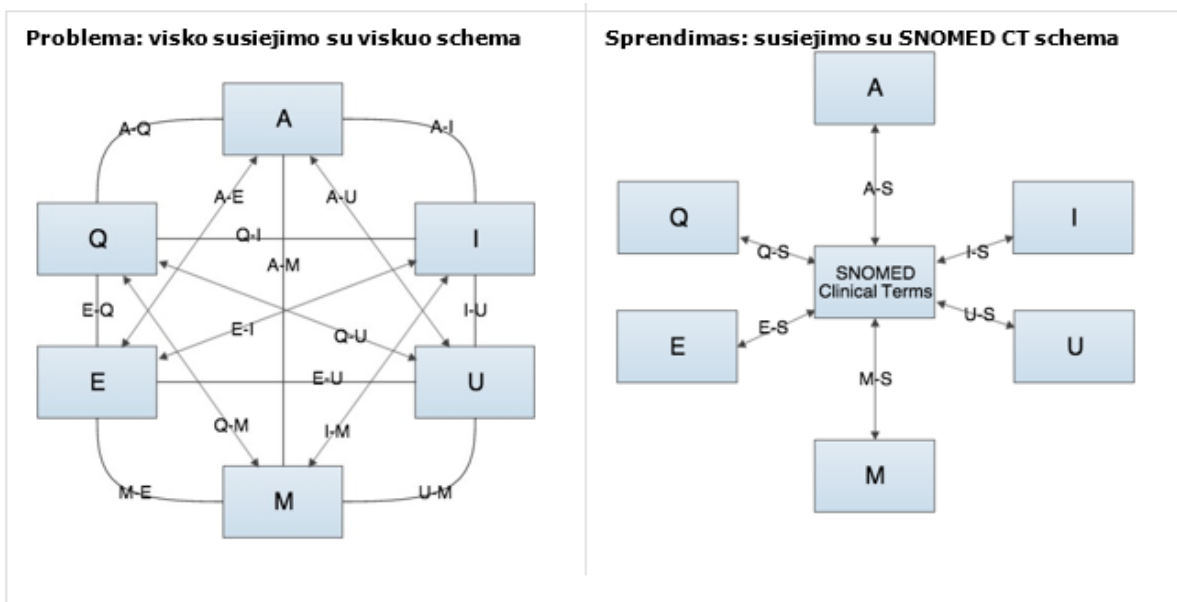




SNOMED CT SUSIEJIMAS

Naudojant SNOMED CT užrašyta klinikinė informacija gali aprėpti duomenis, kurie yra svarbūs rengiant ataskaitas, statistines ataskaitas, sąskaitas ir kt., kuriuos reikia koduoti naudojant tam tikrą kodavimo sistemą arba statistinį klasifikatorių, kaip antai TLK-10 (*angl.* ICD-10). Atliekant susiejimą šiais tikslais galima panaudoti svarbią informaciją kuo mažiau įvedant papildomus duomenis rankiniu būdu.

Organizacijos, planuojančios įgyvendinti SNOMED CT pagrindu veikiančius sprendimus, taip pat gali susidurti su duomenų transformavimo ir perkėlimo problemomis, dėl kurių joms gali tekti apsvarstyti galimybę susieti turimus klinikinius duomenis, kodavimo sistemas ar klasifikatorius su SNOMED CT. SNOMED CT kaip bendra pasaulinė pavyzdinė terminų bazė sumažina poreikį sudaryti daugelio įvairių kodavimo sistemų susiejimo schemas, kuriose susiejama „viskas su viskuo“.



Susiejimo schemas – tai tam tikrų vienos kodavimo sistemos kodų, sąvokų ar terminų asociacijos su kitos kodavimo sistemos kodais, sąvokomis ar terminais, kurie turi tokias pat (ar panašias) reikšmes. Susiejimas – tai susiejimo schemų rinkinio sudarymo procesas. Susiejimo schemas sudaromos vadovaujantis dokumentuotais argumentais dėl konkretaus tikslo, tad tai pačiai kodavimo sistemų porai gali būti parengiamos skirtingos susiejimo schemas, naudojamos skirtingais atvejais.

Organizacijai gali tekti vykdyti kelių skirtingų tipų susiejimo veiklą. Tai, pavyzdžiui:

- SNOMED CT susiejimas su statistiniu klasifikatoriumi (kaip antai TLK-10);
- klasifikatorių susiejimas su SNOMED CT;
- abipusis standartinių kodavimo sistemų susiejimas su SNOMED CT;
- vietos kodavimo sistemų susiejimas su SNOMED CT;
- laisvos formos teksto pavidalu pateikiamų vietoje surinktų klinikinių duomenų susiejimas su SNOMED CT.

Dviejų kodavimo sistemų susiejimo išsamumą lemia tų dviejų sistemų taikymo sritis ir išsamumo lygis, taip pat susiejimo tikslumas, kurį būtina užtikrinti siekiant patikimai įgyvendinti numatomą susiejimo tikslą konkrečioje vartojimo srityje.

Klinikinės terminijos sistemos ir klasifikatoriai naudojami skirtingais, bet vienas kitą papildančiais tikslais; abu yra svarbi sveikatos priežiūros aplinkos dalis. Tad būna atveju, kai analitikos arba ataskaitų teikimo tikslais SNOMED CT kodus būtina susieti su klasifikatoriumi, kaip antai TLK-9 ar TLK-10. Šių dviejų priemonių skirtumai lemia jų skirtingą paskirtį. Klasifikatorius – tai hierarchiškai organizuoti terminai, kuriuos galima sugrupuoti pagal kategorijas, skaičiuoti ir lyginti. Statistinis klasifikatorius yra monohierarchinė sistema, t. y. kiekvienas hierarchijos kodas priskiriamas prie vieno aukštesnio lygio kodo. Taip išvengiama dvigubo kodų skaičiavimo, nes jie yra grupuojami į dvi atskiras grupes (t. y. dvigubas skaičiavimas), bet tai reiškia, kad dėl kodų grupavimo sprendimus reikia priimti savo nuožiūra.

***Pavyzdys.** TLK-10 kodas J12 /virusų sukelta pneumonija, neklasifikuojama kitur/ priskiriama prie „Kvėpavimo sistemos ligų“, bet nepriskiriama prie „Tam tikrų infekcinių ir parazitinių ligų“. Taigi pateikus užklausą „Ar J12 yra kvėpavimo sistemos liga?“ bus gautas atsakymas „Taip“, o pateikus užklausą „Ar J12 yra infekcinė liga?“ bus gautas atsakymas „Ne“.*

Klasifikatoriai pirmiausia naudojami tais atvejais, kai terminus reikia priskirti prie kategorijų ir būtina išvengti dvigubo skaičiavimo. Tai gali būti šie atvejai:

- statistinių ataskaitų teikimas apie svarbiausias diagnozes, procedūras arba pagrindinę sergamumo priežastį;
- epidemiologinių ataskaitų teikimas skaičiuojant ligų kategorijas;
- kitų administracinių ataskaitų teikimas remiantis konkrečiais PSO ataskaitų teikimo reikalavimais;
- sąskaitų išrašymas ir kompensavimas.

Kita vertus, SNOMED CT yra klinikinės terminijos nomenklatura, kurioje kiekvienas sąvokos identifikatorius perteikia atskirą klinikinę reikšmę. Užtikrinama didesni duomenų išsamumą nei klasifikatoriai SNOMED CT sudaro galimybę gydytojams naudoti SNOMED CT taip, kad sveikatos priežiūros informacija būtų užrašoma užtikrinant klinikiniu požiūriu tinkamą išsamumo lygį. Priešingai nei statistinių klasifikatorių atveju, SNOMED CT naudojama polihierarchija, kurioje kiekvieną sąvoką galima priskirti daugiau nei prie vieno potipio, t. y. yra keli būdai klasifikuoti kiekvieną klinikinę reikšmę. SNOMED CT taip pat naudojami sąvokų apibrėžiamieji sąryšiai ir taip užtikrinamos dar lankstesnės ir didesnės analitikos galimybės.

Paprastai rekomenduojama užrašyti klinikinius duomenis naudojant klinikinės terminijos nomenklaturą, kaip antai SNOMED CT, ir ataskaitų teikimo tikslais susieti juos su vienu ar keliais klasifikatoriais, pavyzdžiui,

TLK. *SNOMED International* paskelbia SNOMED CT susiejimo schemą ir su TLK-9, ir su TLK-10. Taip patenkinami valstybių narių ir PSO bendradarbiavimo centrų epidemiologinių, statistinių ir administracinių ataskaitų teikimo poreikiai.

Susiejimas naudojant SNOMED CT

Susiejimo schemas pateikiamos SNOMED CT RF2 formatu naudojant paprastos susiejimo schemas nuorodų rinkinį, sudėtingos susiejimo schemas nuorodų rinkinį ir išplėstinės susiejimo schemas nuorodų rinkinį (priklausomai nuo to, kokios papildomos informacijos reikia siekiant padėti įgyvendinti schemą). Kodų susiejimo schemas sudaromos surandant kiekvieno ne SNOMED CT kodo paciento sveikatos įrašė atitikmenis atitinkamos schemas nuorodų rinkinio eilutės lauke „mapTarget“ ir panaudojant „referencedComponentId“ rastą SNOMED CT kodą.

Kitų kodavimo sistemų susiejimas su SNOMED CT

Galimybę susieti ne SNOMED CT tipo kodavimo sistemose užkoduotus klinikinius sveikatos įrašus su SNOMED CT analizės reikmėms galima apsvarstyti, jeigu nustatytas reikalavimas parengti:

- valdymo informaciją priežiūros paslaugų auditui arba paslaugų teikimo planavimui;
- statistinę informaciją epidemiologijos tikslais;
- nuorodas iš klinikinių sveikatos įrašų į klinikinių žinių šaltinius;
- nuorodas tarp klinikinių sveikatos įrašų ir pagalbos priimant sprendimus priemonių;
- integruotą duomenų saugyklą, kad būtų galima teikti užklausas iš daugelio įvairių šaltinių;
- kitų rūšių mokslinius tyrimus, ataskaitas arba priežiūros duomenis, kuriems reikia naudoti SNOMED CT.

Dvi svarbios susiejimo charakteristikos, kurios daro poveikį galimybei jį panaudoti konkrečiu tikslu, yra susiejimo schemas nuorodų kryptis bei pirminių ir tikslinių kodų koreliacija. Jeigu atliekant tam tikrą analitikos darbą reikia naudotis SNOMED CT, susiejimo schemas nuorodų kryptis turi būti iš ne SNOMED CT kodų į SNOMED CT kodus. Susiejimo schema, kuria norima perkelti duomenis iš A kodavimo sistemos į B kodavimo sistemą, nebus labai naudinga (arba bus visiškai nenaudinga) „atvirkštine“ kryptimi, jeigu ji būtų naudojama norint susieti B su A, nebent visos nuorodos būtų tikslūs semantiniai atitikmenys.

Susiejimo schemoms projektuoti ir kurti reikia patirties ir atitinkamų išteklių. Dideles susiejimo schemas (pvz., aprėpiančias dešimtis tūkstančių kodų) paprastai kuria ir palaiko *SNOMED International*, nacionaliniai terminologijos valdymo centrai, didelės sveikatos priežiūros organizacijos, specializuotų duomenų teikėjai ir didelių sistemų tiekėjai. Tačiau mažesnių sistemų tiekėjai, ligoninės ar klinikos gali kurti ir palaikyti mažesnes susiejimo schemas. Susiejimo schemas reikia palaikyti siekiant užtikrinti, kad ir SNOMED CT, ir ne SNOMED CT turinys išliktų aktualus atnaujinus bet kurią iš tų kodavimo sistemų.

Pavyzdys. Įprastas scenarijus, kai reikia susieti kodus su SNOMED CT. Šiame pavyzdyje dvi pirminės sistemos (kuriose atitinkamai naudojama TLK-9 ir TLK-10) integruojamos į duomenų saugyklą, kurioje analizės tikslais kaip bendra pavyzdinė terminų bazė naudojama SNOMED CT. Atlikus tokį susiejimą galima taikyti tokius pat analitikos metodus, kaip su tikraisiais SNOMED CT įrašais.

